

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Просвітницька і маніпулятивна пропаганда в інформаційному просторі України та Росії: порівняльний аспект»
здобувача ступеня доктора філософії
з галузі знань 06 «Журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика»
Волянського Назарія Олеговича**

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність теми дисертації обумовлена посиленням маніпулятивної пропаганди, дезінформації та інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України та Росії, що вимагає відповідної протидії. Повномасштабна війна Російської Федерації проти України має два рівні: фізичний (військовий) та когнітивний (спрямований на захоплення не лише територій України, а й ментальності людей). Маніпулятивна та псевдопросвітницька пропаганда є невід'ємним складником російської військової агресії в Україні, яка безперервно й активно спрямовується на підірив внутрішньої стійкості українського суспільства та виправдання військової агресії перед росіянами і світом. Актуальність дослідження динаміки пропагандистських наративів упродовж великої війни зумовлена потребою теоретичних та практичних узагальнень, а актуальність дослідження сутності, інструментів та методів російської маніпулятивної пропаганди в інформаційному просторі України, Росії та світу зумовлена потребою окреслення шляхів протидії їй та формування стратегічних національних наративів.

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 22/11 від 24.11.2021 року).

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Дисертація підготовлена в межах наукових тем кафедри радіомовлення і телебачення факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка “Постправа в електронних засобах масової комунікації: інформаційно-психологічний аспект антиукраїнської маніпулятивної пропаганди” (номер державної реєстрації: 0122U200479) та “Телевізійна і радіожурналістика в інформаційному просторі України: новітні технології та еволюція медіаплатформ” (номер державної реєстрації: 0125U001402).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням. Висновки та положення наукової новизни, викладені в дисертації, отримано в результаті самостійних теоретичних та практичних досліджень автора.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій.

Результати дослідження є обґрунтованими та достовірними, оскільки одержані із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Відповідні результати апробовано у вигляді доповідей на науково-практичних конференціях, наукових семінарах, а також відображено в публікаціях у фахових виданнях України.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

У дисертації для розкриття теми застосовано хронологічний підхід. Це дозволило авторові дисертації детально проаналізувати історіографію дослідження відповідно до виникнення явища пропаганди та зростання уваги науковців до її інтерпретації. В історіографічній частині дисертації зроблено оригінальний аналіз, синтез та інтерпретацію відомих джерел крізь призму досліджуваної проблеми.

Систематизовано різні підходи до розуміння ключових термінів, зокрема класифіковано критерії та принципи інтерпретації поняття пропаганда, подано власне розуміння ключового поняття та визначено відмінності від пов'язаних термінів: дезінформація, фейк, стратегічні комунікації, публічна дипломатія, зв'язки з громадськістю тощо. Практичний аналіз конкретних прикладів вияву маніпулятивної і псевдопросвітницької пропаганди за хронологічним критерієм упродовж війни дав змогу простежити динаміку ворожих наративів та виявити її головні риси.

У третьому розділі дисертації розглянуто та проаналізовано головні шляхи протидії російській маніпулятивній пропаганді та обґрунтовано власні рекомендації щодо посилення протидії.

У роботі вперше: систематизовано наукові підходи до визначення поняття пропаганда за хронологічним критерієм та за сутністю її розуміння.

Упорядковано класифікаційні критерії виокремлення різних видів пропаганди.

Досліджено методи російської маніпулятивної пропаганди в російських інформаційних телевізійних випусках періоду повномасштабної війни Російської Федерації проти України.

Простежено динаміку пропагандистських наративів в інформаційному просторі Росії та України від початку повномасштабного вторгнення до жовтня 2025 року.

Проаналізовано методи та наративи російської маніпулятивної пропаганди на тимчасово окупованих територіях.

Окреслено шляхи поліпшення протидії російській маніпулятивній пропаганді.

Здійснено порівняльний аналіз просвітницької і маніпулятивної пропаганди в інформаційному просторі України та Росії.

Удосконалено: визначення пропаганди та окреслення відмінностей пропаганди від публічної дипломатії, стратегічних комунікацій, дезінформації, фейків, інформаційно-психологічної операції; науковий апарат для наявності нових форм та методів пропаганди, які зумовив розвиток цифрових технологій.

Набули подальшого розвитку: дослідження методів та наративів маніпулятивної пропаганди Російської Федерації в інформаційному просторі України та Росії; стратегії протидії російській маніпулятивній пропаганді в Україні.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Волянський Н. Витоки та методи сучасної російської пропаганди. Причорноморські філологічні студії. №8. 2025. С. 66-72.
DOI <https://doi.org/10.32782/bsps-2025.2.8>
2. Волянський Н. Тактики російської маніпулятивної пропаганди. Вісник науки та освіти. №8 (38), 2025. С. 280-290. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8\(38\)-280-290](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8(38)-280-290)
3. Волянський Н. Стратегії протидії російській маніпулятивній пропаганді. Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія». Вип. 63. 2025. С. 9-15.
DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.63.1>

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

1. Волянський Н. Маніпуляції історичними фактами, подіями і явищами в російських ЗМІ. *Актуальні проблеми сучасного журналістикознавства* : збірник матеріалів звітної наукової конференції за

2021 рік (секція «Журналістики») / упоряд. Андрій Яценко. Львів: Простір-М, 2022. С. 95-96.

2. Волянський Н., Лизанчук В. Наукові підходи до визначення поняття пропаганда: історія та сучасність. *Актуальні проблеми медіапростору*: зб. доп. наук.-практ. конф. / упоряд. Ю. Бондар, А. Волобуєва, Б. Носова. Київ-Вітербо, 2025. С. 25-27.

3. Волянський Н. Пропаганда: форми, засоби, види. *Сучасні медіа: тематично-змістові моделі та трансформації: збірник матеріалів звітної наукової конференції за 2024 рік* (секція «Журналістики») / упоряд. Мар'ян Лозинський, Андрій Яценко, Галина Яценко. Львів: ЛНУ, 2025. С. 126-128.

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Результати теоретичних та емпіричних матеріалів дисертації доповнюють теоретичні засади дослідження пропаганди, поглиблюють розуміння понять пропаганда та маніпулятивна пропаганда в науковому дискурсі.

Результати дослідження розширюють та доповнюють теоретичні і наукові аспекти дослідження проблемних питань маніпулятивної пропаганди та шляхів її протидії. Систематизація наративів російської маніпулятивної пропаганди впродовж повномасштабного вторгнення створює основу для виокремлення нових характеристик маніпулятивної пропаганди.

Теоретичні та практичні результати дослідження, рекомендації щодо поліпшення шляхів протидії російській маніпулятивній пропаганді можуть бути використанні під час викладання навчальних дисциплін, пов'язаних з пропагандою, контрпропагандою, фактчекінгом, медіаграмотністю, стратегічними комунікаціями тощо; для створення навчальних посібників, підручників та навчально-методичних матеріалів.

Огляд проєктів із протидії російської маніпулятивної пропаганди та підвищення рівня медіаграмотності українців, створених у співпраці державних інституцій, фактчекінгових та громадських організацій, можуть стати основою як для навчання викладачів, вчителів, студентів, учнів, так і для загального розуміння сутності маніпулятивної пропаганди для всіх громадян України та світу. Розглянуті в роботі створені відео-, аудіоматеріали, посібники, навчальні курси, інтелектуальні онлайн-ігри, інструменти для виявлення фейків та дезінформації можна включати в навчально-освітні програми, навчально-методичні посібники, завдання для практичних занять.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Розуміння сутності ворожої маніпулятивної пропаганди може бути корисним для журналістів, політиків, державних службовців та всіх, хто задіяний у соціальних комунікаціях.

Результати емпіричного дослідження можуть бути цінними для фахівців зі стратегічних комунікацій, публічної дипломатії, журналістів, студентів гуманітарних факультетів та всіх зацікавлених у підвищенні рівня критичного сприйняття інформації та медіаграмотності.

Сформовані заходи протидії російській маніпулятивній пропаганді можуть бути використані в роботі центрів з протидії дезінформації, для створення освітніх програм з медіаграмотності та для вдосконалення державної інформаційної політики.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 7 від 6 лютого 2026 року). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

Дисертація Волянського Назарія Олеговича на тему: «Просвітницька і маніпулятивна пропаганда в інформаційному просторі України та Росії: порівняльний аспект» є завершеною науковою працею в рамках поставлених задач.

Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у шести наукових публікаціях, у тому числі трьох наукових статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, та у тезах трьох доповідей на наукових конференціях.

На основі вищенаведеного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота Волянського Н. О. «Просвітницька і маніпулятивна пропаганда в інформаційному просторі України та Росії: порівняльний аспект» відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року

№ 40 (із змінами від 31.05.2019 року № 759) та п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (із змінами від 21.03.2022 року № 341, від 19.05.2023 року № 502 та від 03.05.2024 року № 507).

2. Дисертація відповідає спеціальності 061 «Журналістика» (галузь знань 06 «Журналістика»).

3. Наукові праці Волянського Назарія Олеговича, опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають пунктам 8-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (із змінами).

4. Дисертація «Просвітницька і маніпулятивна пропаганда в інформаційному просторі України та Росії: порівняльний аспект» Волянського Назарія Олеговича рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Голова на засіданні наукового семінару

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
завідувачка кафедри радіомовлення і телебачення
Львівського національного
університету імені Івана Франка

Парасковія ДВОРЯНИН

«17» червня 2026 року

Підпис доц. Парасковії ДВОРЯНИН підтверджую.

Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка
доцент

Ольга ГРАБОВЕЦЬКА